

1908000103040001
EXAMINATION NOVEMBER 2024
BACHELOR OF COMMERCE (NON-NEP)
(THIRD SEMESTER)
BUSINESS ADMINISTRATION-III

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks: 50]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book

- a. Name of the Examination: **BACHELOR OF COMMERCE (NON-NEP) (THIRD SEMESTER)**
  - b. Name of the Subject: **BUSINESS ADMINISTRATION-III**
  - c. Subject Code No: **1908000103040001**
2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks of the question.
4. All questions are compulsory.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

English Version

[Max. Marks: 50]

Q.1 (A) Choose appropriate option.

5

1. 'Well experienced, imaginative and sincere employees are the most valuable assets of a business' = whose statement is this?
(A) Dr. George R. Terry   (B) J.R.D. Tata
(C) Lawrence Appley   (D) Mrs. Mary Parker Follet
2. A well-known method of collecting data about existing manpower.
(A) Manpower inventory   (B) Skill inventory
(C) Manpower audit   (D) All of these
3. In which method of executive development an administrative officers are transfer one task to another?
(A) On the job training   (B) Job rotation
(C) Project method   (D) Committee assignment

4. What is called when owners of the factory keeps his factory closed to show protest against the attitude of the workers?
  - (A) Non-co-operation
  - (B) Lock-out
  - (C) Strikes
  - (D) Gheraos

5. In which method of settlement of industrial disputes, the appointment of a board or court is appointed by the government?
  - (A) Negotiation
  - (B) Investigation
  - (C) Arbitration
  - (D) Conciliation

(B) Fill in the blanks :

5

1. Posting an employee to a new post with more authority and benefits than their current post means _____.
2. _____ Includes web based testing, face - face interaction, interview and job offering.
3. Estimating how much human resource is required per unit of production requires _____ method.
4. The most common form of industrial disputes is _____.
5. For the settlement of an industrial disputes, when both Parties willingly hand over the dispute to an arbitrator, it is called_____.

(C) Match A with B

5

A	B
(1) Human resource management	(1) A court like atmosphere
(2) Economic cause of industrial disputes	(2) Collective bargaining
(3) Symbol of work force stability	(3) Modern approach
(4) Important function of trade union	(4) wage or salary
(5) Arbitration	(5) Labour turn over

Q.2 Answer in brief: (any FOUR)

8

1. What is Human resource?
2. State the meaning of Human resource planning.
3. State the internal factors affecting Human resource planning.
4. State the meaning of Career planning.
5. State the on the job method of Executive development.
6. Give the definition of Trade union.
7. State the forms of Industrial disputes.
8. State the characteristics of compulsory arbitration.

Q.3 Explain in detail (any ONE)

13

1. Explain the advantages and disadvantages of online training.
2. Explain the functions of Trade union.

Q.4 (A) Write short notes: (any TWO)

8

1. Limitations of Career planning
2. Succession planning
3. Arguments against compulsory Arbitration
4. Arbitration and conciliation

6

(B) Case study

Suhana computers Ltd. Is a large sized computer company employing 5000 employees? Total employee include workers, software and hard ware engineers, supervisors and managers. The employee turnover rate during the last three years is 5, 7 and 10 p.c. respectively. During the exit interview most of the leaving employee stated that they are leaving the company for better prospects elsewhere. Every year the company has to undergo the process of recruitment and selection to fill up the vacant posts. The company is working in competitive market.

Questions :

- (1) Indicate the possible reasons for increasing trend of employee turnover rate.
- (2) Do you believe that career planning and development can curb the increasing employee turnover rate?

*****

Gujarati Version

[Max.Marks:50]

Q.1 (અ) યોગ્ય વિકલ્પની પસંદ કરો.

5

- (1) ‘અત્યંત અનુભવી, કલ્પનાશીલ અને સંનિષ્ઠ કર્મચારીઓ ધંધાની સૌથી મૂલ્યવાન મિલકત છે’ – આ વિધાન કોનું છે?
(A) ડૉ. જ્યોર્જ આર. ટેરી (B) જે.આર. ડી. ટાટા
(C) લોરેન્સ એપ્લી (D) શ્રીમતિ મેરી પાર્કર ફોલેટ

- (2) વર્તમાન કર્મચારીઓ અંગે માહિતી એકત્ર કરવાની જાણીતી પદ્ધતિ છે.
 (A) માનવ સંપત્તિની ગણતરી (B) કૌશલ્યની ગણતરી
 (C) માનવ સંપત્તિ અન્વેષણ (D) ત્રણેય
- (3) અધિકારી વિકાસની કઈ પદ્ધતિમાં વહીવટી અધિકારીઓને એક કાર્ય પરથી બીજા કાર્ય પર મુકવામાં આવે છે ?
 (A) કાર્ય સ્થળે તાલીમ (B) સ્થાન ફેરબદલી
 (C) પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ (D) કમિટી એસાઈમેન્ટ
- (4) કારખાનાના માલિકો કામદારોના વલણ પ્રત્યે વિરોધ પ્રદર્શિત કરવા પોતાનું કારખાનું બંધ રાખે તેને શું કહેવાય ?
 (A) અસહકાર (B) તાળાબંધી
 (C) હડતાળ (D) ઘેરાવો
- (5) ઔદ્યોગિક ઝગડાના ઉકેલની કઈ પદ્ધતિમાં સરકાર તરફથી બોર્ડ અથવા તપાસ અદાલતની નિમણુંક કરવામાં આવે છે ?
 (A) વાટાઘાટ (B) તપાસ
 (C) લવાદી (D) સંજાવટ

(બ) ખાલી જગ્યા પૂરો.

5

- (1) કર્મચારીને તેમના વર્તમાન હોદ્દા કરતા વધુ સત્તા અને લાભો મળે તેવા હોદ્દા પર મૂકવા એટલે_____.
- (2) _____માં વેબ-આધારિત પરિક્ષણ, આમને સામને વાતચીત અને ઈન્ટરવ્યું તથા જોબ ઓફરિંગનો સમાવેશ થાય છે.
- (3) ઉત્પાદનના દરેક એકમદીઠ કેટલી માનવ સંપત્તિની આવશ્યકતા રહેશે તે અંદાજવા ..... પદ્ધતિની જરૂર રહે છે.
- (4) ઔદ્યોગિક ઝગડાનું સૌથી વધુ પ્રચલિત સ્વરૂપ_____ છે.
- (5) ઔદ્યોગિક ઝગડાના ઉકેલ માટે બંને પક્ષકારો પોતાની રાજીખુશીથી ઝઘડો લવાદને સોંપે ત્યારે તેને _____ કહેવાય.

અ	બ
(૧) માનવ સંસાધન સંચાલન	(૧) અદાલત જેવું વાતાવરણ
(૨) ઔદ્યોગિક ઝગડાનું આર્થિક કારણ	(૨) સામુહિક સોદાગીરી
(૩) કામદાર દળનું સ્થિરતાનું સૂચક	(૩) આધુનિક ખ્યાલ
(૪) મજૂર સંઘનું મહત્વનું કાર્ય	(૪) વેતન કે પગાર
(૫) લવાદી	(૫) મજૂરોની હેરફેર

Q.2 ટૂંકમાં જવાબ આપો (ગમે તે ચાર)

8

- (1) માનવ સંસાધન એટલે શું ?
- (2) માનવ સંપત્તિ આયોજનનો અર્થ આપો.
- (3) માનવ સંપત્તિ આયોજનને અસર કરતા આંતરિક પરિબલો જણાવો.
- (4) કારકિર્દી આયોજનનો અર્થ આપો.
- (5) અધિકારી વિકાસની કામ પરની પદ્ધતિઓ જણાવો.
- (6) મજૂર સંઘની વ્યાખ્યા આપો.
- (7) ઔદ્યોગિક ઝગડાના સ્વરૂપો જણાવો.
- (8) ફરજિયાત લાવાદીના લક્ષણો જણાવો.

Q.3 સવિસ્તાર સમજાવો (ગમે તે એક)

13

- (1) ઓનલાઇન તાલીમના ફાયદાઓ અને મર્યાદાઓ જણાવો.
- (2) મજૂર સંઘના કાર્યો સમજાવો.

Q.4 (અ) ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે)

8

1. કારકિર્દી આયોજનની મર્યાદાઓ
2. ઉત્તરાધિકાર આયોજન
3. ફરજિયાત લાવાદીની વિરુદ્ધની દલીલો
4. લવાદી અને સમજાવટ

(બ) કેસ સ્ટુડી

6

સુહાના કંપની લિ. મોટા કદની કંપનીમાં ૫૦૦૦ કર્મચારીઓ કામ કરે છે . કુલ કર્મચારીઓમાં કામદારો, સોફ્ટ વેર અને હાર્ડ વેર એન્જિનિયરો .સુપરવાઈઝરો અને મેનેજરોનો સમાવેશ થાય છે. છેલ્લા ત્રણ વર્ષોમાં કર્મચારી ફેરબદલી દર અનુક્રમે ૫.૭

અને ૧૦ રહ્યો છે . મોટા ભાગના નોકરી છોડતા કર્મચારીઓએ વિદાય લેતી વખતે જણાવ્યું કે તેઓ વધુ સારા ભાવિ માટે અન્યત્ર જઈ રહ્યા છે. દર વર્ષે કંપનીએ ખાલી જગ્યા ભરવા ભરતી અને પસંદગીની પ્રક્રિયા કરવી પડે છે. કંપની સ્પર્ધાત્મક બજારમાં કામ કરી રહી છે.

પ્રશ્નો :

1. કર્મચારીના વધતા ફેરબદલીના શક્ય કારણો ‘દર્શાવો .
2. શું તમે એમ માનો છો કે કારકિર્દી આયોજન અને વિકાસથી કર્મચારી ફેરબદલી દર પર અંકુશ આવશે ?

*****END*****